

Wederopbouwerfgoed als sector, factor of vector?

Lezing Platform Wederopbouwgebieden

20 juni 2013

Dynamisering erfgoedzorg

Belvedere

1999

MoMo

2009

Kiezen voor Karakter

2011

Evolutie erfgoedzorg – ruimtelijke ordening

Contrast

1950-1970

Contact

1970-1990

Connectie

1990-2010

Contrast

Bron: Pandion

WAGENINGEN UR
For quality of life

Erfgoed als sector

Erfgoedzorg

Ruimtelijke ordening

Isolatie

Bescherming en collectievorming

- Erfgoed als eindige, bedreigde voorraad
- Fixeren van materiële integriteit en 'authenticiteit'
- Erfgoedzorg als gesloten, zelfreferentieel systeem
- Legitimatie door officiële wet- en regelgeving

Contact

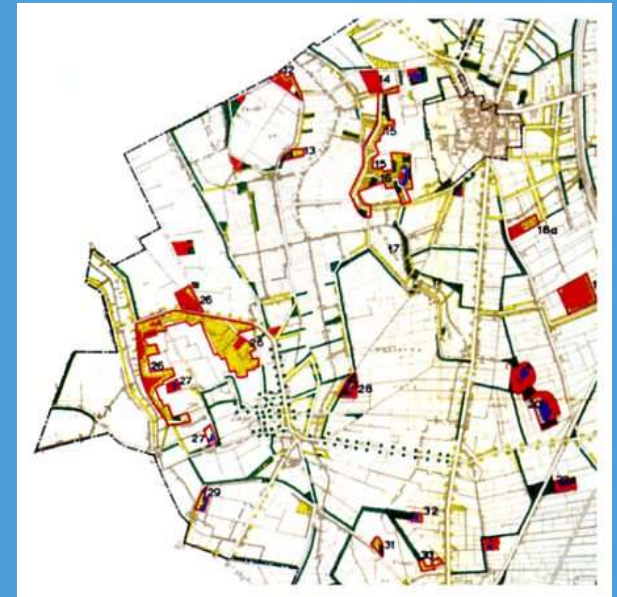
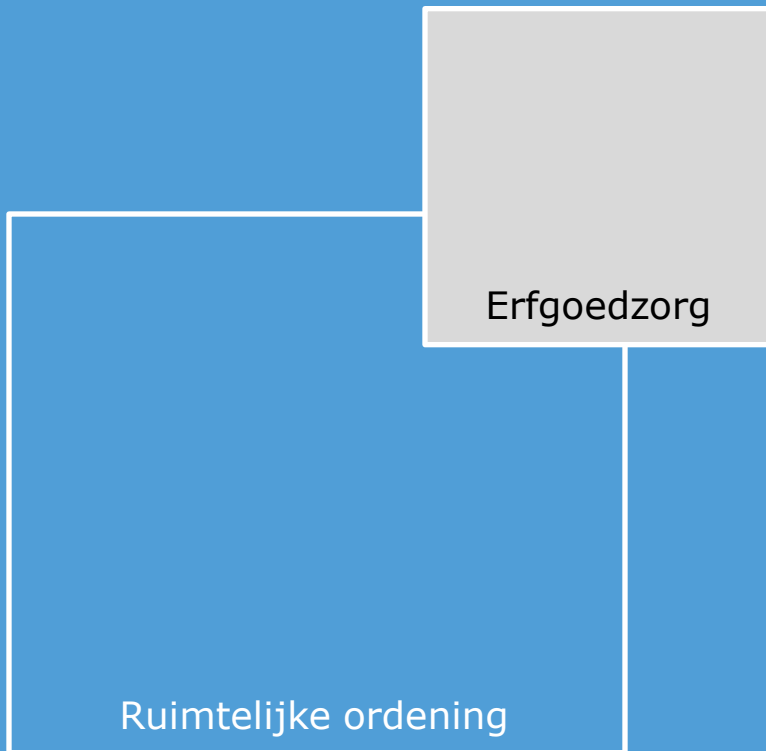

Bron: Pandion

WAGENINGEN UR
For quality of life

Erfgoed als factor

Inbedding

Onderhandeling en revitalisering

- Erfgoed onderhandelbaar aspect in planvorming
- Strikte bescherming voorbehouden aan deelverzameling
- Erfgoed in context van marktontwikkeling
- Contextualisering via plan- en ontwikkelingsproces

Connectie

Bron: Pandion

WAGENINGEN UR
For quality of life

Erfgoed als vector

Integratie

Ontwikkeling en continuïteit

- Erfgoed als dynamische voorraad
- Naast materiële, ook immateriële aspecten
- Voorziet planvorming van context, inspiratie en richting
- Identiteit en sociaal-culturele betekenisgeving

Van de marge naar het midden

Contrast

Filosofie
Focus erfgoedzorg
Erfgoed in RO
Erfgoed als
Regime

Modernisme
Objectgericht
Isolatie
Sector
Musealiseren

Contact

Postmodernisme
Gebiedsgericht
Inbedding
Factor
Conserveren

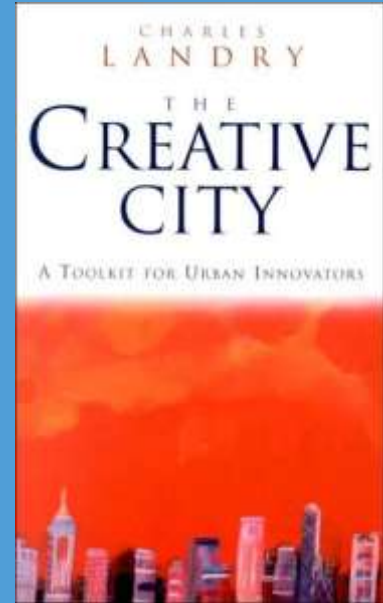
Connectie

Vloeibare moderniteit
Ontwikkelingsgericht
Inspiratie
Vector
Herontwikkelen

Mix van achtergrondfactoren

- Opkomst culturele economie
  - Media, design, entertainment, toerisme
  - Strategische betekenis van culturele dimensie
- Vrijkomende 19^e/20^e-eeuwse infrastructuur
  - Functionele ruimtes (omvang, prijs)
  - Expressie van emotionele waarde
- Inter-stedelijke/regionale competitie
  - Investeringskapitaal, toerisme
  - War on talent

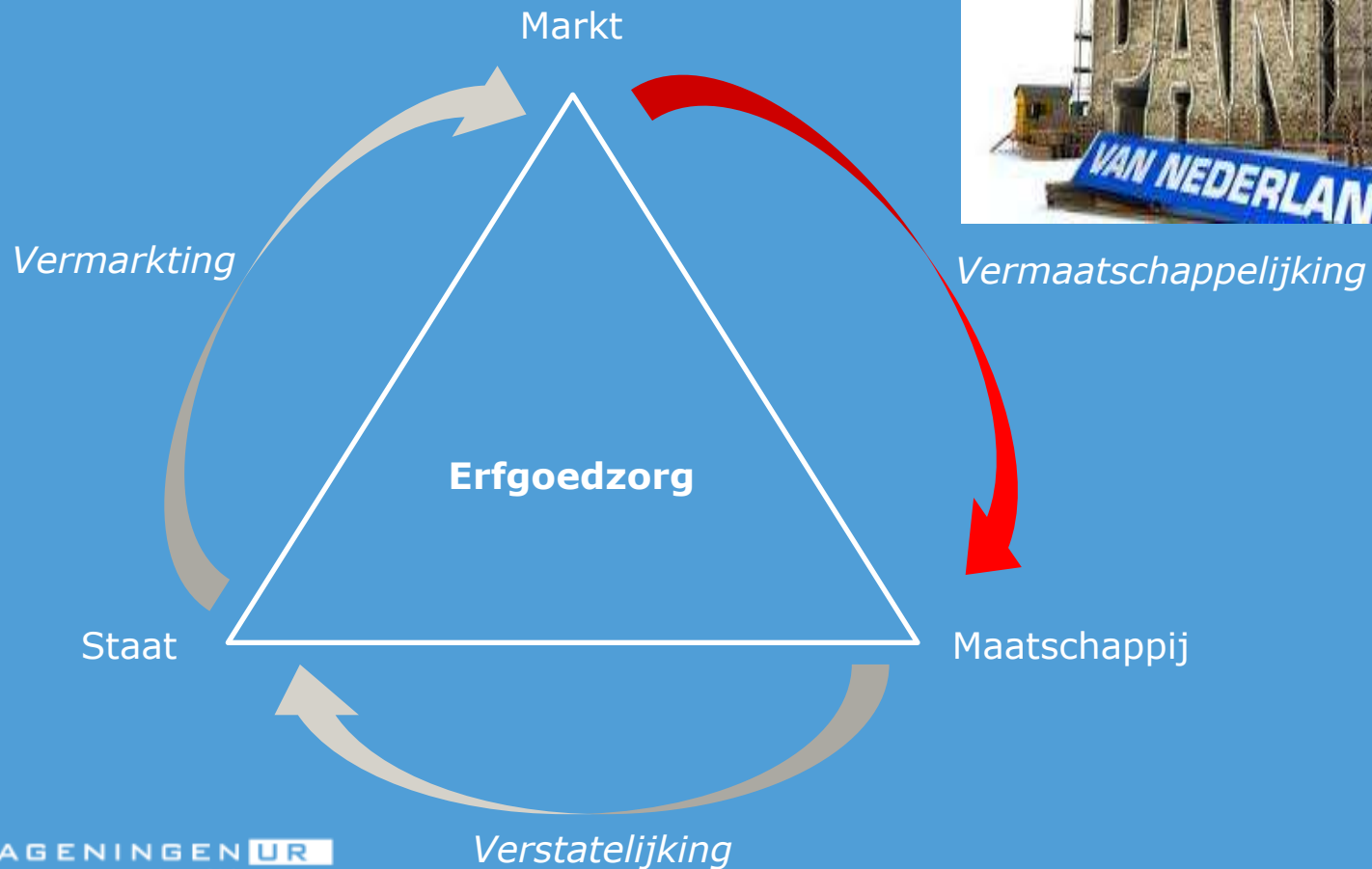

Expansie van het erfgoeddomein

- Vergroting schaal
  - object > landschap
- Verbreding reikwijdte
  - uitzonderlijke > alledaagse
- Verhoging ambitie
  - vrijwaren > vormen

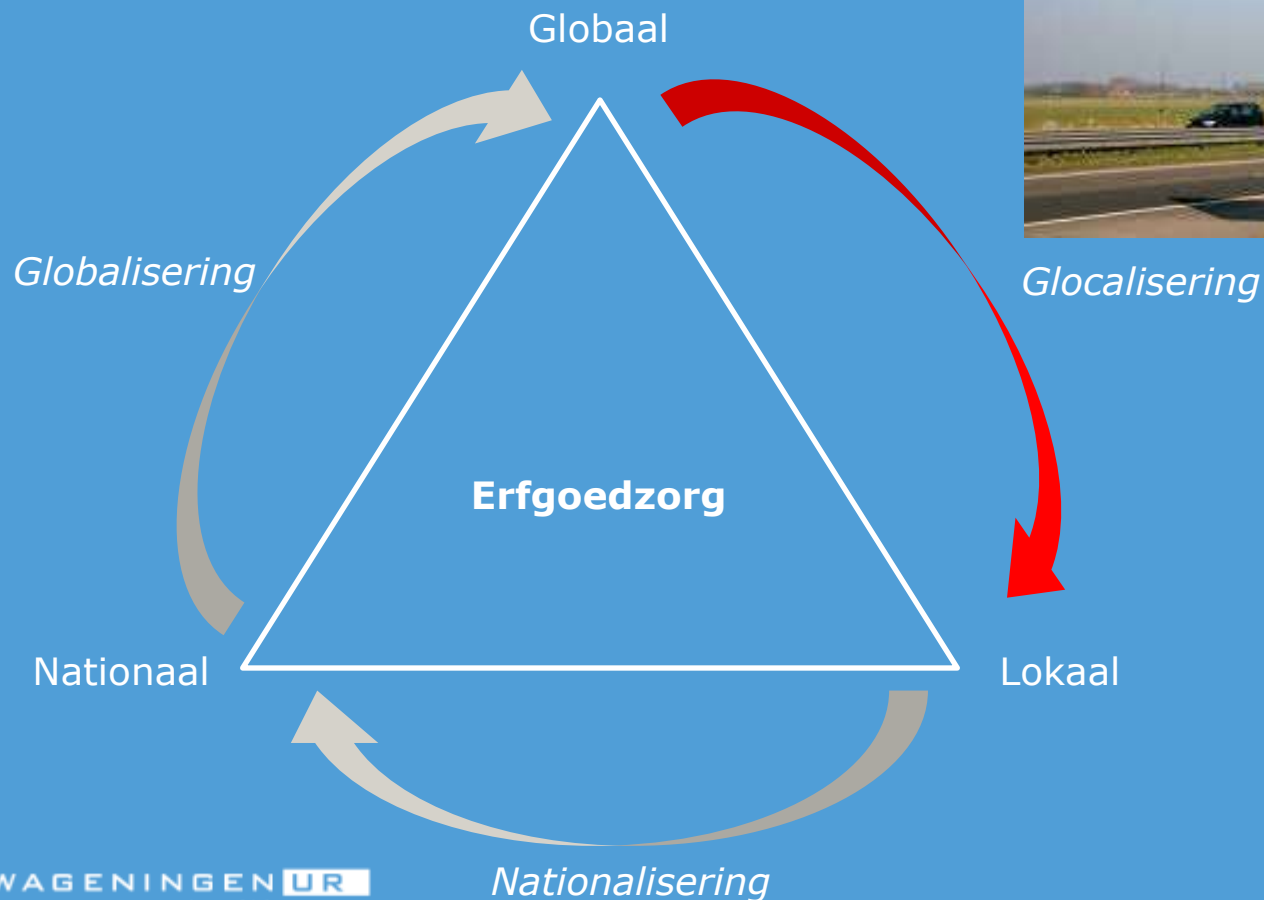

Beweging erfgoedzorg: institutioneel

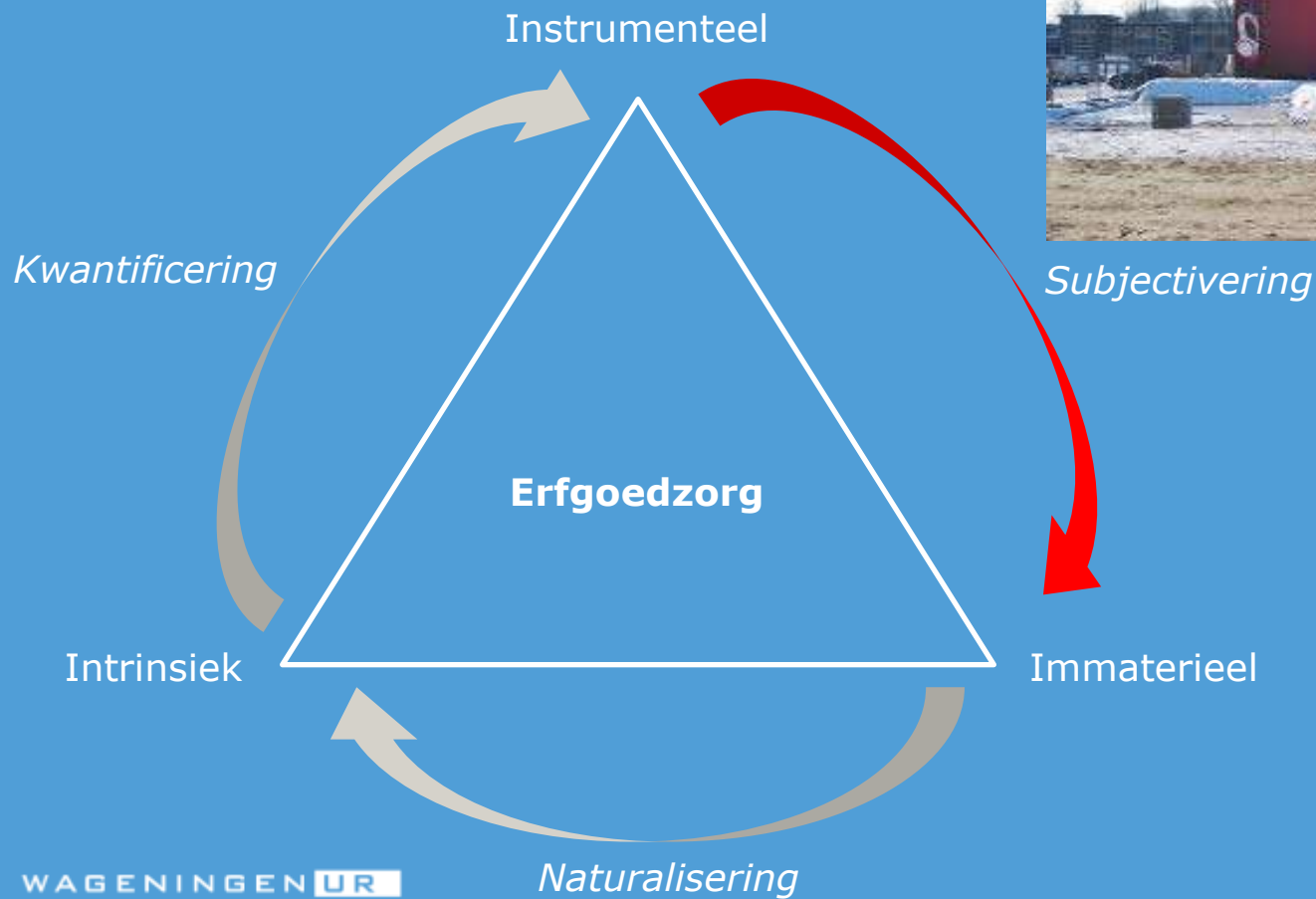

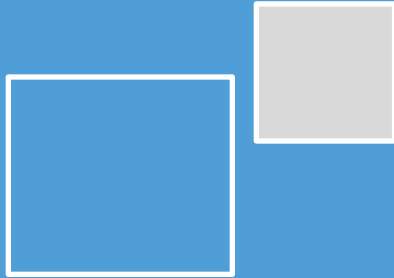
Beweging erfgoedzorg: governance

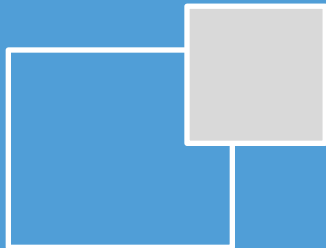
Beweging erfgoedzorg: waarden

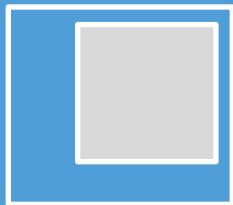
Een uitdijend repertoire

Erfgoed als **SECTOR**
Schaal: objecten

Erfgoed als **FACTOR**
Schaal: objecten in context

Erfgoed als **VECTOR**
Schaal: gebied/regio

WAARDESTELLING
(^Cultuur van verlies')

WAARDECREATIE
(^Cultuur van profijt')

Benaderingswijzen in praktijk

SECTOR

Restauratie Sint-Jan

FACTOR

Herontwikkeling Strijp-S

VECTOR

Landschapsbiografie Drentse Aa

Wederopbouwerfgoed als sector

- Opvolging MIP (1850-1940)
- Systematische inventarisatie
- Cultuurhistorie centraal
- Experts aan zet
- Karakterisering/waardering
- Selectie, aanwijzing en bescherming

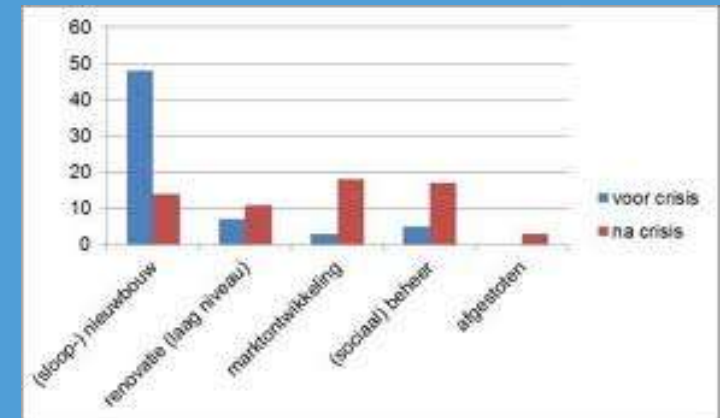

Wederopbouwerfgoed als sector

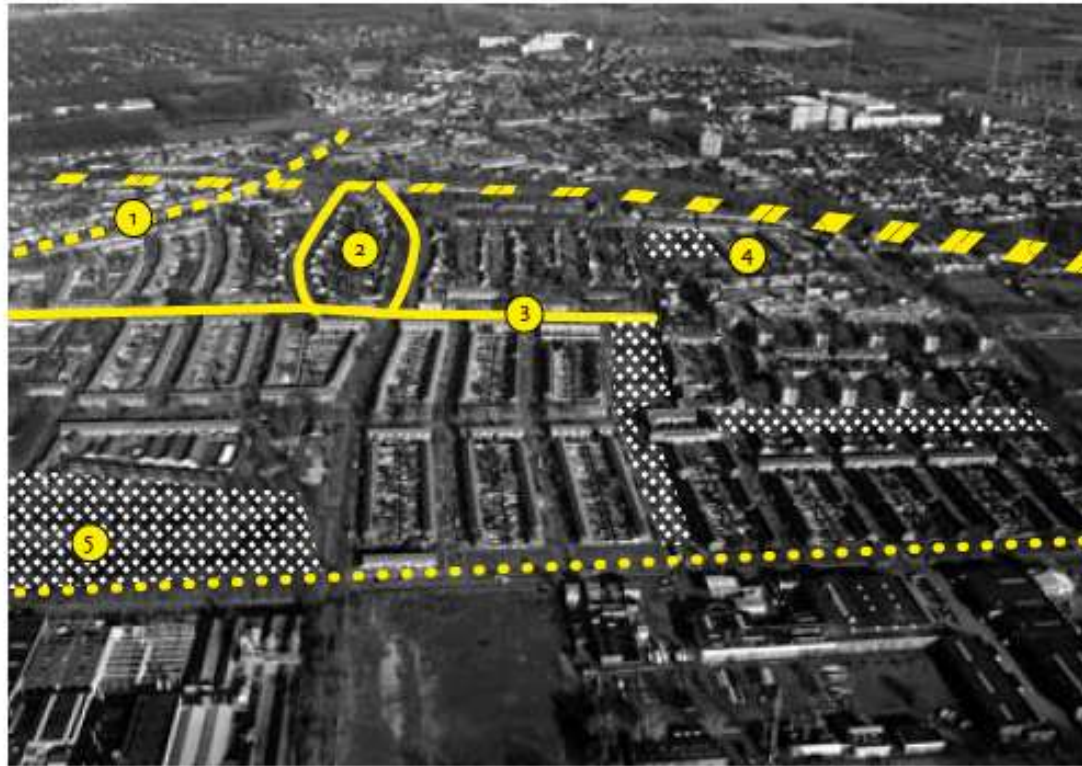
Wederopbouwerfgoed als factor

- Stedelijke vernieuwing
- Fysieke herstructurering
- Openbare ruimte
- Lange lijnen/structuren
- Ruimtelijke samenhang
- Geen fixatie, maar transformatie

Wederopbouwerfgoed als factor

Wijk 27: Doornakkers, gezien vanuit het zuiden

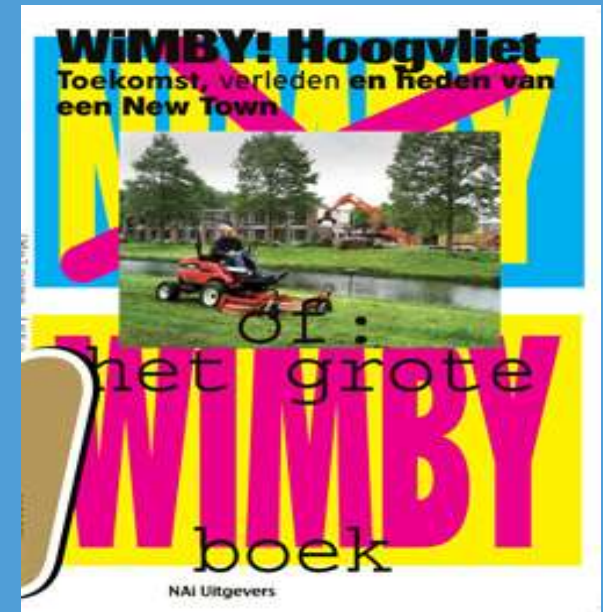
Bron: *Krachtwijken met karakter* (PBL, 2008)

Wederopbouwerfgoed als vector

- Ge/be-leefde stad (habitus)
- Verhalen (narratief)
- Gedrag en beleving individu
- Conceptuele continuïteit
- Oog voor autonome dynamiek
- Verschillende 'waarden'

Wederopbouwerfgoed als vector

Nieuwe realiteit, nieuwe uitdagingen

- Ruimtelijke ordening in transitie
- Verschuiving publiek-privaat
- Crisis vastgoedontwikkeling
- Demografische krimp
- Groeiende leegstand

Erfgoedzorg

Ruimtelijke ordening

Wederopbouwerfgoed in de toekomst

- Sectorbenadering in moeilijk vaarwater
  - Afnemend effect beschermend instrumentarium
  - (Restauratie)subsidies kleiner of verdwijnen
- Factorbenadering kansrijk, maar complex
  - Verschuiving opgave sloop/nieuwbouw > beheer
  - Nieuwe (verdien)modellen voor gebiedsontwikkeling
- Vectorbenadering als grote belofte
  - Burgerinitiatief, zelforganisatie, ondernemerschap
  - Gebruikers centraal, niet gebouwen en structuren

Dank voor uw aandacht!

Voor meer informatie:

www.netwerkerfgoedenruimte.nl

Netwerk Erfgoed & Ruimte
Onderzoek & Onderwijs

WAGENINGEN **UR**
For quality of life